

# บทที่ 1

## บทนำ

### 1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากความสำคัญของการเรียนภาษาอังกฤษในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงนอกจากการเรียนรู้อังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศแล้ว ยังเป็นการใช้ภาษาอังกฤษในฐานะสื่อเพื่อการศึกษาใช้ในการเรียนรู้สิ่งอื่น และจากความเปลี่ยนแปลงของเป้าหมายของการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการสร้างความรู้และทักษะในเชิงภาษาศาสตร์ไปเป็นการสร้างความสามารถในการสื่อสาร การเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน จึงเป็นเรื่องที่ต้องคำนึงถึงอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา การพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษโดยการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อจุดประสงค์เฉพาะทาง (English for Specific Purpose: ESP) จึงเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนานักศึกษาในระดับอุดมศึกษาในสาขาใดสาขาหนึ่งให้มีความสะดวกคล่องตัวในการเรียนรู้และค้นคว้าเพิ่มเติมศาสตร์เฉพาะทางนั้น ๆ ได้โดยง่าย อีกทั้งยังเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน การมีพื้นฐานความรู้ภาษาอังกฤษที่ดีย่อมมีส่วนช่วยสร้างโอกาสให้นักศึกษาในการต่อยอดทางการศึกษาให้กว้างขวางขึ้นและยังช่วยส่งเสริมโอกาสการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไปได้มากขึ้น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาต้องได้รับการพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ (English for Academic Purposes: EAP) ในด้านทักษะต่างๆ ทั้งฟัง พูด อ่าน และเขียนซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลในการศึกษาและการประกอบอาชีพในอนาคต ด้วยเหตุนี้สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่าง ๆ จึงพยายามผลักดันให้มีการใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้น และส่งเสริมการเรียนการสอนที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด โดยส่งเสริมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-centered) เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารและการใช้ภาษาอังกฤษในเชิงวิชาการได้อย่างแท้จริง

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นสถาบันการศึกษาที่ได้ให้ความสำคัญต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษเป็นอย่างมากในระยะเวลาที่ผ่านมา ดังจะเห็นตัวอย่างจากการที่มหาวิทยาลัยได้จัดให้มีการสร้างหลักสูตรการเรียนภาษาอังกฤษเฉพาะทางให้แก่นักศึกษาในสาขาวิชาแพทยศาสตร์และวิทยาศาสตร์ และเห็นได้จากการเพิ่มจำนวนกระบวนวิชาภาษาอังกฤษ

ในหลักสูตรภาคบังคับของทุกคณะให้มากขึ้นจากเดิมสองกระบวนวิชาไปเป็นสี่กระบวนวิชา อย่างไรก็ตามจากการสำรวจพบว่า นักศึกษาในสาขาวิชาเอกศิลปะมักจะมีอุปสรรคและความลำบากในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษที่เป็นวิชาภาคบังคับค่อนข้างมาก เนื่องจากความถนัดทางภาษาอังกฤษแตกต่างกับนักศึกษาในสาขาอื่น ๆ ที่ต้องเรียนร่วมกัน โดยส่วนใหญ่ นักศึกษาศิลปะมีผลการเรียนวิชาภาษาอังกฤษภาคบังคับอยู่ในระดับปานกลางและค่อนข้างต่ำและบางส่วนประสบปัญหาการเรียนจนต้องขอเพิกถอนกระบวนวิชา (สุจิตรา พลภาณุมาศ, 2543) ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่น่าจะสามารถใช้แก้ไขปัญหาที่มีความเป็นไปได้หลายแนวทาง ส่วนที่ผู้วิจัยเห็นว่าน่าสนใจและจากผลการวิจัยอื่น ๆ ที่เคยใช้ได้ผลดีต่อกลุ่มผู้เรียนเฉพาะทางคือ แนวทางการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชา (Content-based instruction- CBI)

จากการศึกษาทฤษฎีที่รองรับ พบว่า แนวทางการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชานั้น ได้รับการพัฒนาจากหลักการสอนภาษาอังกฤษเชิงวิชาการ (Gaffield-Vile, 1996) และการสอนโดยวิธีนี้เกิดจากการวิจัยการเรียนรู้ภาษาที่สองของ Krashen, Swain และ Cummins โดยแนวคิดของ Krashen (1982, 1985) เชื่อว่า ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาที่สองเพราะได้รับข้อมูลทางภาษาที่เข้าใจได้ (Comprehensible input) เป็นข้อมูลที่มีระดับสูงกว่าความสามารถของผู้เรียนเล็กน้อย น่าสนใจและเกี่ยวข้องกับผู้เรียน ไม่จำเป็นต้องเรียงตามลำดับความยากง่ายของโครงสร้างไวยากรณ์ (Grabe & Stoller, 1997) ทฤษฎีการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชานี้มีแนวทางแยกย่อยออกเป็นสามแนวทางประกอบด้วย การสอนภาษาอังกฤษที่เน้นหัวเรื่อง (Theme-based instruction) การสอนโดยการเชื่อมโยงกระบวนวิชาภาษาอังกฤษเฉพาะกิจเข้ากับกระบวนวิชาอื่น ๆ (Adjunct language instruction) และการใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการสอนเนื้อหาวิชา (Sheltered English instruction)

การเลือกแนวทางการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชามาใช้กับกลุ่มผู้เรียนเฉพาะทางนี้มีข้อดีหลายประการที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ภาษาเมื่อนำแนวคิดนี้ไปใช้อย่างเหมาะสม Grabe & Stoller (1997) ได้กล่าวสนับสนุนแนวคิดของ Brinton, Snow & Wesche (1989) ว่าผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์การสัมผัสกับภาษาอย่างเต็มที่ในขณะที่เรียนเนื้อหาวิชา ซึ่งการเรียนรู้ภาษาจะเกิดขึ้นพร้อมๆ กับการเรียนเนื้อหาโดยผู้เรียนไม่รู้ตัว ซึ่งแนวทางการสอนแบบนี้ช่วยส่งเสริมวิธีการเรียนรู้แบบอาศัยบริบท (Contextualized learning) ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ภาษาที่เป็นประโยชน์ต่อการใช้จริง ซึ่งแฝงอยู่ในบริบทการปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมสอดคล้องกัน จึงเป็นการเรียนรู้ภาษาในบริบทอย่างมีเป้าหมาย เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมากขึ้นในการนำความรู้ด้านเนื้อหาที่มีอยู่แต่เดิมมาใช้ในห้องเรียนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่และฝึกฝนให้ชำนาญมากยิ่งขึ้นจึงช่วยสร้าง

แรงจูงใจในการเรียนของผู้เรียน โดยที่ผู้เรียนจะได้เผชิญกับข้อมูลที่ซับซ้อนและสัมพันธ์กับกิจกรรมที่กำหนดให้ทำ แนวทางการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาส่งเสริมอย่างเป็นธรรมชาติ ต่อแนวคิดวิธีการเรียนรู้ต่างๆ เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้จากการฝึกหัด การเรียนรู้จากการทดลอง และการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นพื้นฐาน จึงเป็นแนวทางการสอนที่มีความยืดหยุ่นสูง และเปิดให้มีการปรับตัวได้มากในการสร้างหลักสูตรการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนมีโอกาสดำเนินการในการปรับการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของทั้งผู้เรียนและผู้สอน และเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสมีส่วนร่วมมากขึ้น ในการเลือกเนื้อหาและกิจกรรมในแง่ของหัวข้อเรื่องที่สนใจ โดยเฉพาะ ซึ่งในงานวิจัยที่ผ่านมา พบผลในเชิงบวกของการสอนภาษาอังกฤษที่เน้นเนื้อหาวิชาการจัดการสำหรับผู้เรียนในระดับอุดมศึกษา โดยมีผลการวิจัยทางด้านความรู้ของผู้เรียนและความสามารถด้านการอ่าน อยู่ในเกณฑ์ดีพอใช้และความสามารถในการฟังอยู่ในเกณฑ์ดีมาก (เจษฎาภรณ์ แสนชัย, 2548)

จากการศึกษาถึงความเหมาะสมในการเลือกแนวทางเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การนำแนวทางการสอนภาษาอังกฤษที่เน้นหัวข้อ (Theme-based instruction) ซึ่งเป็นการสอนที่มุ่งให้เกิดการเรียนรู้ภาษาเป็นหลัก โดยใช้เนื้อหาวิชาซึ่งเป็นวิชาเฉพาะทางของผู้เรียนเป็นสื่อ และสร้างขึ้นโดยยึดเนื้อหาตามหลักสูตรของคณะและความต้องการ รวมทั้งความสนใจของนักศึกษาเป็นหลัก น่าจะมีความเหมาะสมในการนำมาเป็นหลักการในการสอนภาษาอังกฤษให้แก่นักศึกษาที่มีการเรียนเน้นหนักเฉพาะด้านศิลปะ โดยใช้แนวการจัดการกระบวนการเรียนการสอนตามที่ Short (1991) แนะนำว่าเป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชาประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขั้นสร้างแรงจูงใจ (Motivation) เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งโครงสร้างความรู้เดิมด้านเนื้อหาเกี่ยวกับศิลปะออกมา ว่าผู้เรียนมีความรู้หรืออย่างไรบ้าง ใช้วิธีอภิปราย ชักถามเกี่ยวกับหัวข้อ หรือ เกม ก่อนการเรียน
2. ขั้นนำเสนอ (Presentation) เป็นขั้นที่ผู้สอนนำกิจกรรมและสื่อการสอนที่หลากหลายมาใช้ประกอบการเรียน การสอนเกี่ยวกับคำศัพท์และการสนทนาเกี่ยวกับศิลปะ ให้โครงสร้างทางภาษาและเนื้อหาที่สำคัญแก่ผู้เรียน
3. ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) เป็นขั้นที่ผู้เรียนฝึกการอ่าน การพูด สนทนา จัดกลุ่มทำงานตามหัวข้อที่ได้รับตามเนื้อหาวิชาศิลปะ และอภิปรายในกลุ่ม โดยสามารถหาความรู้เพิ่มเติมจากสื่อต่างๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน

4. ขันนำไปประยุกต์ใช้ (Application) เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำหัวเรื่องของตนเองที่เลือกมานำเสนอในกลุ่มให้ช่วยกันแก้ไข และออกมานำเสนองานที่ได้ศึกษามาหน้าชั้นเรียนทีละคน

5. ขั้นทบทวน (Review) เป็นขั้นของการประเมินผลต่อจากขั้นที่สี่ ผู้เรียนจะประมวลความรู้ที่ได้เรียน โดยการอภิปรายแสดงความคิดเห็นเป็นเกี่ยวกับงานของตนเองและนำเสนอในรูปของภาพประกอบการบรรยาย

ดังนั้น จากปัญหาที่พบจากข้อมูลการวิจัยที่กล่าวถึงประกอบกับความสนใจของผู้วิจัย ทำให้ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาเพื่อทราบถึงแนวทางการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้ภาษาของผู้เรียน โดยเลือกกลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษาวิชาเอกศิลประดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 เนื่องจากนักศึกษาชั้นปีที่ 1 เป็นผู้ที่ได้ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษภาคบังคับในเวลาพร้อมกัน และมีพื้นฐานความรู้ทางภาษาใกล้เคียงกัน โดยอาศัยแนวคิดการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาศิลปะ ซึ่งเป็นเนื้อหาที่นักศึกษาได้เคยเรียนรู้มาแล้วในวิชาแกนของคณะเป็นหลักในการทดลอง

ดังที่ Grabe & Stoller (1997) กล่าวว่า เนื่องจากแนวคิดของการสอนภาษาที่เน้นเนื้อหาวิชานั้น กิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนจะถูกสร้างขึ้นให้สอดคล้องโดยตรงกับเนื้อหาที่กำลังสอน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดและเรียนรู้ผ่านการใช้ภาษาเป้าหมาย วิธีการสอนแบบนี้จึงถือเป็นการสอนแบบบูรณาการทักษะทั้ง 4 ด้านอย่างค่อนข้างเป็นธรรมชาติ ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้เนื้อหาวิชาของตนเองไปพร้อม ๆ กับเรียนรู้ทักษะทางภาษาต่างๆ ซึ่งจะช่วยเตรียมความพร้อมให้แก่การเรียนในเชิงวิชาการต่อไป จากวิธีการสอนที่ให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ทักษะภาษาอังกฤษในลักษณะบูรณาการทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาทักษะทางการอ่านและการพูด โดยเฉพาะ เนื่องจากเป็นทักษะที่นักศึกษาจะได้ใช้มากที่สุดในการบริบททางการศึกษาศิลปะ เช่น การอ่านบทความทางศิลปะที่เป็นสาขาลงจากสื่อจริงในภาษาอังกฤษ และการพูดนำเสนอผลงานทางศิลปะที่จำเป็นเมื่อมีการนำเสนอในการเรียนศิลปะกับผู้สอนหรือศิลปินที่เป็นชาวต่างชาติ ดังนั้น การวิจัยจึงมุ่งทดลองการใช้แนวทางการสอนภาษาอังกฤษที่เน้นเนื้อหาศิลปะนี้ เพื่อศึกษาถึงความสามารถทางการอ่านและการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาว่าสามารถผ่านเกณฑ์หลังการเรียนโดยวิธีนี้หรือไม่

## 2. คำถามงานวิจัย

1. การสอนภาษาอังกฤษที่เน้นเนื้อหาศิลปะจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่
2. การสอนภาษาอังกฤษที่เน้นเนื้อหาศิลปะจะส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษผ่านเกณฑ์ที่กำหนดหรือไม่

## 3. วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลังการเรียนภาษาอังกฤษที่เน้นเนื้อหาศิลปะ
2. เพื่อศึกษาความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลังการเรียนภาษาอังกฤษที่เน้นเนื้อหาศิลปะ

## 4. ขอบเขตของการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย  
นักศึกษารุ่นปี 1 ปีการศึกษา 2553 คณะจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่อาสาสมัครเข้าร่วมในการวิจัย จำนวน 22 คน แต่เนื่องจากนักศึกษาทุกคนไม่สามารถเข้าร่วมการวิจัยได้อย่างสม่ำเสมอตลอดการทดลอง มีเพียง 8 คน ที่เข้าร่วมการประเมินครบทุกแผน จำนวนกลุ่มเป้าหมายจึงลดเหลือ 8 คน ซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมการวิจัยอย่างสม่ำเสมอและสามารถทำการวัดผลการทดลอง
2. ตัวแปรที่ศึกษา
  - 2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การสอนภาษาอังกฤษที่เน้นเนื้อหาศิลปะ
  - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษ และความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษ
3. เนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง  
เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกเนื้อหาที่อยู่ในความสนใจของผู้เรียน ได้แก่ เนื้อหาที่แยกย่อยมาจากหัวเรื่องในวิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ มนุษย์กับศิลปะ และทฤษฎีศิลปะ โดยนำมาจากบทอ่านเพื่อส่งเสริมการเรียนภาษาอังกฤษ และบทอ่านจากสื่อจริงที่น่าเสนอในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ทางอินเทอร์เน็ต และมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานสำหรับนักศึกษาสาขาศิลปะ

## 5. นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การสอนภาษาอังกฤษที่เน้นเนื้อหาศิลปะ หมายถึง การสอนภาษาอังกฤษที่เน้นหัวเรื่อง (Theme-based instruction) ซึ่งผู้สอนสร้างขึ้นโดยยึดหลักสูตรของคณะวิจิตรศิลป์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และความต้องการนักศึกษากลุ่มเป้าหมาย โดยการประสานสื่อทางด้านเนื้อหาศิลปะเข้ากับการสอนภาษาอังกฤษ รวมทั้งการปรับระดับภาษาและสื่อในการเรียนการสอนเพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความสามารถทางภาษาค่อนข้างจำกัด ใช้เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิชา ประวัติศาสตร์ศิลปะ มนุษย์กับศิลปะ และ ทฤษฎีศิลป์ มีการจัดการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทางด้านภาษา ประกอบด้วยขั้นตอนการสอน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นสร้างแรงจูงใจ (Motivation) ขั้นนำเสนอ (Presentation) ขั้นฝึกปฏิบัติ (Practice) ขั้นนำไปประยุกต์ใช้ (Application) และขั้นทบทวน (Review)

2. ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ หมายถึง ความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญและเข้าใจรายละเอียดปลีกย่อยต่าง ๆ ได้ จากสื่อการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาศิลปะที่ผู้วิจัยใช้ในการทดลอง ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ หมายถึง ความสามารถในการพูดนำเสนอตามหัวข้อที่กำหนด และแสดงความคิดเห็น โดยใช้คำศัพท์และสำนวนที่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาศิลปะที่ได้เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมตามบทเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษวัดได้จากแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นการประเมินตามสภาพจริง

## 6. ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการสอนภาษาอังกฤษที่เน้นหัวเรื่องศิลปะเพื่อส่งเสริมความสามารถทางการอ่านและการพูดภาษาอังกฤษให้แก่ นักศึกษาศิลปะ ระดับปริญญาตรี
2. เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษกับเนื้อหาวิชาอื่น ๆ